

Päijät-Hämeen ILVES

Päijät-Hämeen Reservipiiri ry:n tiedote 1/2018

*Heinolan Reserviläiset ry:n kunniaavartio
Heinolan pitäjänkirkon Sankarivainajien
muistomerkillä 6.12.2017*

Tässä lehdessä mm.

- Muistoissamme s. 3
- Tammisunnuntai s. 6
- Maavoimien esikuntavierailu s. 7
- Aluetoimiston vuosipäivä s. 9
- Sökkopojat Nynäsissä s. 11
- Lähde Piirin kyydillä Hamina Tattooseen! s. 17

Puolustusvoimat 100 vuotta

Itsenäinen Suomi juhli viime vuonna satavuotista taivaltaan. Itsenäiselle maalle on ominaista, että sillä on toimiva puolustus. Näin on tilanne ollut Suomessa jo 100 vuotta. Suomen puolustustaitoa ja -tahtoa on koeteltu useamman kerran. Kokeilut ovat päättyneet Suomen säilymiseen itsenäisenä valtiona. Tulokset ovat parhaita osoituksia Puolustusvoimiemme kyvyttä huolehtia tehtävästään.

Reserviläisjoukot ovat tärkeä osa Suomen uskottavaa puolustuskykyä. Siinä on meillä kaikilla mahdollisuus kantaa kortemme kekoon ja pitää itsemme toimintakykyisinä osina toimivaa reserviä. Samaan hengenvetoon on hyvä todeta, että toivottavasti emme enää koskaan joudu kokeilemaan, kuinka Isänmaamme puolustus toimii ja kestää mahdollisen maahantunkeutujan hyökkäykset. Yksi parhaista sotien ehkäisykeinoista on uskottavan ja toimivan puolustuskyvyn ylläpito. Oli kyseessä sitten mikä maa tahansa. Toisaalta voidaan ajatella, että jos joku maa on vahvasti sitoutunut laajentumaan, se hyökkää sumeilematta vaikka itseään ennalta selvästi vahvempaa vastustajaa kohti. Tästäkin on maailmanhistoriassa surullisia esimerkkejä.

Puolustusvoimien 100-vuotista toimintaa juhlietaan ympäri Suomen ja pitkin vuotta. Tähän mennessä on pidetty jo useita juhlia ja lisää on tulossa. Virallisia juhluvuoden tapahtumia on 120 ympäri kotimaatamme. Lahdessa on ainakin kaksi virallista tapahtumaa. Mittava kesäkiertue pysähtyy Lahdessa 8.6. perjantaina. 7.-8.9. Kokonaisturvallisuus 2018 -messuilla pääsee kokemaan Taistelunäytöksiä. Nämä tapahtumat kannattaa merkata kalenteriin ja käydä paikan päällä katsastamassa.

Erinomainen kouluttajamme Maanpuolustus-
koulutusyhdistys, tuttavallisemmin MPK, järjestää
juhluvuonnakin koulutusta varsin laajasti ja kattavas-
ti. Katso MPK:n nettisivuilta löytyvästä koulutuska-
lenterista itsellesi sopivat koulutukset ja ilmoittaudu
mukaan. Kurssit ja koulutukset ovat mitä parhain
tapa pitää yllä ja parantaa taitojaan.

Lopetan tämän ensimmäisen pääkirjoitukseni to-
dennäköisesti samalla tavalla kuin kaikki tulevatkin
pääkirjoitukset: Kannustamalla jäsenrekrytointiin.
Puhu maanpuolustustoiminnasta ja reserviläistoi-
minnasta ystävillesi ja innosta heitä tulemaan mu-
kaan toimintaan. Mitä isompi jäsenmäärä meillä on,
sitä vahvempia olemme. Monessakin mielessä.

Jari Salonen

Päijät-Hämeen ILVES tiedote 1/2018.

Päijät-Hämeen ILVES on Päijät-Hämeen Reservipiiri ry:n tie-
dotuslehti. Päijät-Hämeen Reservipiiriin kuuluvat sekä Suomen
Reserviupseeriliiton että Reserviläisliiton alueen paikallisyhdis-
tykset.

Seuraava lehti ilmestyy sähköisessä muodossa huhtikuussa.

Toimituksen osoite: Päijät-Hämeen Reservipiiri Seponkatu 7,
15140 Lahti ♦ www.phreservi.fi

Päätoimittaja: Jari Salonen, jari@jarisalonen.fi

Puheenjohtaja: Jari Salonen, jari@jarisalonen.fi

Toiminnanjohtaja: Marko Patrakka, markopatrakka@phnet.fi

Ampumavastaava: Marko Patrakka, markopatrakka@phnet.fi

Nettivastaava: Miikka Hurmalainen, miikka.hurmalainen@iki.fi

Lehden taitto: Padasjoen Kirjapaino, Padasjoki.

Juha ”Jönssi” Nuoritalo on poissa

Nuoritalo tuli mukaan Päijät-Hämeen maanpuolustustoimeen Lahden Paikallisosaston toiminnan myötä 90-luvun lopulla. Esittäytyessään hän ilmoitti, että häntä voi sitten kutsua Jönssiksi. Kysyin mistä nimi tulee? Kertoi, että: ”No, siksi häntä on haukuttu”.

Lahden Paikallisosaston toiminta oli aikanaan reipasta ja mukaansa tempaavaa ja hän oli osaavana upseerina nopeasti mukana johtamassa oman aselajinsa, kranaatinheittimistön toimintaa. Parhaimmillaan näissä harjoituksissa oli mukana noin 250 Päijät-Hämäläisistä ja puolet Hämeen Rykmentin ajoneuvoista. Silloinen rykmentin komentaja, ev Kari Siljander totesikin, että: ”harjoituksenne on sitten suurempi, mitä rykmentti järjestää tänä vuonna”.

Kun parasta vapaaehtoista maanpuolustus toimintaa Suomessa sitten piti aikanaan alueellisen puolustuksen kehitysvaatimusten mukaan uudistaa ja vahaa toimintaa lakkauttaa Maakuntakomppanioiden tieltä, Nuoritalo jäi miettimään silloisia sanelintoja ja syytä? Muistamme, että Helsingistä, MPK:n pääkallopaikalta, tj Pekka Majuri kommentoi, että "kuriton joukko Lahdessa" vastustaa uutta järjestelyä. Aika on kuitenkin jo todistanut, että tämä ajanjakso on erinomaisen kunniakasta Päijät-Hämeen vapaaehtoisen maanpuolustuksen historiassa ja Nuoritalo oli siinä vastuullisesti mukana. Lahden Paikallisosaston toiminnan myötä hän innostui myös maanpuolustustoiminnasta laajemmin.

Nuoritalo toimi pitkään Kärkölän Reserviupseereissa, hallituksessa ja puheenjohtajana. Kärkölän upseerit valittiinkin piirissä myös vuoden kerhoksi 2007 ja 2016. Lahden Reserviupseerihinkin hän liittyi mukaan, kun siellä oli enemmän toimintaa ja oli mukana myös Lahden hallituksessa. Päijät-Hämeen Reservipiirin puheenjohtajana Nuoritalo toimi 2005-06. Tänä aikana piirin talous saatiin käännettyä positiiviseksi ja toiminta muutenkin vilkastui. Tämän jälkeen hän mm. toimi vuosia jäsenasioissa yhteysupseerina PH reservipiirin ja Suomen Reserviupseeriliiton ja Reserviläisliiton välillä.

Kaikkiaan, Nuoritalo oli aina mukana, kun miestä tarvittiin. Oli kyseessä sitten SM ampumakilpailut, kansainväliset sotilasmoniottelukilpailut, kaikenlaiset tapahtumat, juhlat tai muistotilaisuudet. Jotenkin hän aina löysi niihin ajan ja osaltaan mahdollisesti tapahtumat. Häneen pystyi luottamaan.

6.12.2014 Suomen tasavallan presidentti Sauli Niinistö ylensi Juha, Antero, Nuoritalon kapteeniksi.

Jos jotenkin Jönssiä persoonana kuvailisin, minusta hän oli ikuinen pessimisti, mutta joka innostui iloisista asioista. Hänet sai hyvin tapahtumiin aina mukaan, vaikka hän heti seuraavaksi sanoikin: ettei tästä tule mitään. Mutta asioita tehtiin ja tehtiin - lopussa kiitos seiso ja häneltä irtosi leveä, hänelle ominainen, vähän ujo hymy.

Tästä ei ole aikaakaan, kun Jönssi itse varoitteli ja avoimesti kertoi muistisairautensa oireista, mutta kaikki eteni yllättävän nopeasti. Jäämme osaltamme ystäväämme kaipaamaan. Hän oli oma filosofinen persoona, rehti ja sydämellinen Kärköläläinen maanviljelijä, Isänmaan puolustaja – reserviupseeri, Suomalainen mies.

Juha Tarnanen

Heinolan Reserviläiset ry järjesti kunniavartion Heinolan pitäjänkirjon Sankarivainajien muistomerkillä 6.12.2017, kunniavartion ja seppeleen laskun lisäksi mukana oli lippulinna jossa edustettuna myös veteraanijärjestöjen liput.

Jouluaattona Heinolan reserviläiset osallistuivat kunniavartioon klo 15.00 – 17.00 välisenä aikana, lisäksi sytytimme perinteisesti kynttilät jokaiselle Sankarivainajalle pitäjänkirjon hautausmaalla.

Padasjoella vietettiin perinteiset Joulutulet 14.12.2017 Kellosalmella, Pitokärjen laavulla. Jouluisia lauluja ja tilaisuuteen sopivan puheen piti pappi Kristian Saarnio.

Tammisunnuntai

Marsalkka Mannerheimin kuoleman muistopäivä

Tammikuun 28. päivä oli erittäin kaunis muutaman asteen pakkassunnuntai, kun saavuimme Marskin patsaalle klo 11:55. Patsaalle oli saapunut veteraanijärjestöstä Eero Lehtonen, Reservipiirin edustajina oli paikalla puheenjohtaja Jari Salonen sekä piirin kunniapuheenjohtaja Risto Vuorisalo. Paikalle saapuivat Lahden reserviupseerien senioriosasto, Juhani Vilo puolsoineen, Ratsumieskillan puheenjohtaja Urpo Karjalainen sekä kiltapiirin puheenjohtaja Esa Simpanen sekä joukko muita Tammisunnuntain muistoa kunnioittavia henkilöitä.

Tammisunnuntain muistohetken osallistujajoukko oli tänä vuonna poikkeuksellisen runsas ja siitä suuret kiitokset kaikille läsnäolijoille. Seppeleen laskun suorittivat patsaalle veteraani Eero Lehtonen, piirin puheenjohtaja sekä kunniapuheenjohtaja. Seppeleen laskun jälkeen siirtyivät tilaisuuden osallistujat Lahden Upseerikerholle kahvitilaisuuteen. Pöytäpuheissa olimme kaikki yhtä mieltä, että vaikka tilaisuus on lyhyt, niin se on erittäin tärkeä tapahtuma sotiemme muistojen joukossa.

Teksti ja kuvat, Marko Patrakka

Marsalkka Mannerheimin kuolinpäivän muistoseppelettä laskemassa Päijät-Hämeen Reservipiirin kunniapuheenjohtaja Risto Vuorisalo, sotaveteraani Eero Lehtonen sekä Päijät-Hämeen Reservipiirin puheenjohtaja Jari Salonen.

Marsalkka Mannerheimin patsas seisoo ylväänä Lahden Rautatieaseman aukiolla.

MAAVOIMIEN ESIKUNTAVIERAILU

30.1.2018 lähti Lahdesta auto kohti Mikkelin Karkialammen perinteistä kasarmialuetta. Tähtäimessä oli vierailu Maavoimien Esikuntaan ja tavoitteena muodostaa käsitys Päijät-Hämeen tilanteesta Maavoimien näkökulmasta katsottuna.

Matkassa olivat mukana kansanedustaja, Puolustusvaliokunnan varapuheenjohtaja ja maakuntahallituksen puheenjohtaja Mika Kari, Päijät-Hä-

meen Reservipiirin puheenjohtaja Jari Salonen ja varapuheenjohtaja Juha Tarnanen sekä reserviläis-toiminnan aktiivinen vaikuttaja Jukka Anttonen. Maakuntajohtaja Jari Parkkosen oli tarkoitus myös olla mukana, mutta hänen muuttuneet aikataulunsa estivät lähtemisen. Samalla ryhmä ilman Mika Karia, mutta Jari Parkkosen ollessa mukana, teki vierailun noin puolitoista vuotta sitten, edellisen

Jukka Anttonen, Jari Salonen ja Mika Kari sekä Maavoimien Esikuntapäällikkö, kenraalimajuri Markku Myllykangas, Maavoimien Henkilöstöpäällikkö, Eversti Petri Mattila sekä Majuri Olli Helanen ja Majuri Mika Barck Maavoimien Henkilöstöosastolta yhteiskuvassa Mikkelin Karkialammella.

Maavoimien komentajan, Kenraali Seppo Toivosen vieraana. Vierailijoita isännöi vakuuttava Maavoimien esikunnan johdon edustus. Maavoimien Esikuntapäällikkö, kenraalimajuri Markku Myllykangas, Maavoimien Henkilöstöpäällikkö, Eversti Petri Mattila sekä Majuri Olli Helanen ja Majuri Mika Barck Maavoimien Henkilöstöosastolta.

Isäntien toivotettua vieraat tervetulleiksi siirryttiin neuvottelutilojen suojiin keskustelemaan. Kenraali Myllykangas avasi Maavoimien tilannetta kokonaisuudessaan ja sen jälkeen keskittyi Päijät-Hämeen tilanteeseen. Maavoimien näkökulmasta Päijät-Häme on vahvan vapaaehtoisen maanpuolustuksen aluetta. Maakuntakomppania on valtakunnan aktiivisimpia toimijoita ja sen maine iskukykyisenä osastona on vahva. Kenraali Myllykangas totesi, että Hämeen Alue toimiston toiminta on vahvalla pohjalla ja tulevaisuudessa ei ole näkyvissä suunnitelmia, joihin Hämeen Alue toimisto Lahdessa ei kuuluisi.

Kun puheena on Päijät-Häme sotilasnäkökulmasta, ei voi välttyä keskustelemasta myös Hälvälän tulevaisuudesta. Puolustusvoimien suunnitelmissa on edelleen kirjattuna, että Hälvälän ampuma- ja harjoitusalueesta luovutaan vuoteen 2035 mennessä. Tässä kohden Kenraali Myllykangas joukkoineen siirtää puheen yleiselle tasolle, pois erityisesti Hälvälästä. Yhteinen kanta on, että riittävän suuren ja käyttökelpoisten uusien ampuma- ja harjoitusalueiden muodostaminen eteläiseen Suomeen on nykyään erityisen vaativa tehtävä. Lupaprosessit ja muut alueiden käytöille asetetut vaatimukset tekevät uusien alueiden muodostamisesta erittäin haastavia prosesseja. Siksi yleinen käsitys on, että nyt käytössä olevien ampuma- ja harjoitusalueiden säilyttäminen käytössä olisi helpoin tapa pitää yllä harjoitusolosuhteita.

Hälvälästä todettiin myös, että sen käyttöaste on edelleen erinomaisella tasolla. Käyttäjinä on Puolustusvoimien lisäksi lukuisia viranomais- ja vapaaehtoisen maanpuolustustoimijoiden lisäksi ampumaharrastajia. Puolustusvoimien näkökulmasta Hälvälän Ampumaurheilukeskus ry:n

Mika Kari ja Jari Salonen luovuttivat Kenraali Markku Myllykankaalle Päijät-Hämeen Reservipiirin standardin.

muodostaminen ja toiminta ovat hyviä ja toimivia asioita.

Vierailuperinteen syntyminen todettiin erinomaiseksi tavaksi pitää yhteyttä Päijät-Hämeen vapaaehtoisen maanpuolustuksen ja Maavoimien esikunnan välillä. Tässä hengessä isännille esitettiin kutsu saapua vierailulle Lahteen ja erityisesti Hälvälään. Kutsu otettiin mielellään vastaan ja sopivan päivän haarukointi on käynnissä. Tarkoitus on yrittää etsiä päivää, jolloin Hälvälässä olisi aktiivista harjoitustoimintaa, jolloin Kenraali Myllykangas joukkoineen näkisi alueen käytännön toiminnassa. Tapaaminen todettiin onnistuneeksi ja vierailu Hälvälään on rakentumassa.

Teksti Jari Salonen
Kuvat Juha Tarnanen

Aluetoimisto juhli vuosipäiväänsä

Amiraali Heimo Iivonen juhlatuulella.

Hämeen aluetoimisto juhlisti 24.2.2018 vuosipäiväänsä Puolustusvoimien ylipäällikön käskyn mukaisesti Hennalan Upseerikerhon Juhlasalissa. Paikalle oli saapunut mittava joukko sotilaita, veteraanijärjestöjen sekä muiden maanpuolustusjärjestöjen edustajia sekä Hämeen aluetoimiston virkayhteistyökumppaneita.

Everstiluutnantti Ville-Veikko Vuorio avasi tervehdyksessään vuosipäivän viettämisen historiaa. Tervehdyksessään Vuorio kävi lisäksi läpi Hämeen aluetoimiston vuotta 2017 kerraten tärkeimpiä tapahtumia. Erityisesti Aluetoimiston päällikkö Vuorio kiitti sitoutunutta ja tehokasta henkilökuntaansa hyvin hoidetusta työstä.

Tervehdyksen jälkeen Kaartin pataljoonan päällikkökapellimestari, musiikkimajuri Pasi-Heikki Mikkola johti orkesterinsa pienoiskonsertin. Yleisö sai nauttia reippaasta sotilasmusiikista sekä muutamasta hieman rauhallisemmastakin teoksesta. Valtakunnan ykkös-sotilasmusiikkiorkesteri soitti erinomaisesti ja ammattitaitoisesti. Kuten hyvälle orkesterille kuuluu, heidän täytyi rientää kohtuullisen pian konserttinsa jälkeen kohti Hämeenlinnaa ja seuraavaa esiintymistään.

Lahden Upseerikerhon Juhlasali täyttyi Hämeen aluetoimiston vuosipäivän juhlijoista.

Hengen ravinnon jälkeen osallistujat nauttivat Upseerikerhon loihtimista herkuista, joita löytyi sekä suolaista että makeaa laatua. Pöytäkeskustelut kävivät vilkkaina ja tapahtuma toimi vuosipäiväjuhlan lisäksi erinomaisena verkottumistilaisuutena.

Musiikkimajuri Pasi-Heikki Mikkola johti päällikkökapellimestarina tyylikkäästi Kaartin soittokunnan tarjoaman pienoiskonsertin.

Musikkivääpeli Harri Käkönen ilahdutti kuulijoita raikkaalla flygelitorvisoolollaan.

Aluetoimiston päälliköllä, Everstiluutnantti Ville-Veikko Vuoriolla oli syytä hymyyn Aluetoimiston hyvin onnistuneessa vuosipäiväjuhlassa.

Sokkopoijat Nynäsissä

Kun evakot olivat lähteneet/päässeet kartanosta omiin koteihinsa tulivat sotasokeat tilalle. Voiko ajatellakkaan hienompaa tilannetta sotilassuku Ramsayn kartanon käytölle. Venäläisten kodeistaan ajamat karjalaiset saivat tilapäissuojan ja kodin. Sitten sodissamme näkönsä menettäneet soturimme pääsivät sinne asumaan ja kouluttautumaan. Sokkopoijiksi heitä kutsuttiin ja itsekin kutsuivat. Heillä alkoivat kurssit uusiin ammatteihin syksyllä 1948. Kurssien jälkeen heillä oli mahdollisuus työskennellä alalla. Kokeilumielessä järjestettiin Nynäsissä myös kutomakurssit, jotka onnistuivat hyvin.

Erkki ja Arvo Korhonen toimivat erilaisten harja-, paju- ja rottinkitöiden kouluttajina.

Kymin Osakeyhtiö lahjoitti vuonna 1947 kartanon rakennukset, sekä huomattavan maa-alan niiden ympäriltä Suomen Punaiselle Ristille sotasokeiden koulutus- ja virkistyskeskukseksi. Nynäs tarjosi

paremmat tilat kuin Mustion kartano, jossa ensimmäiset kurssit olivat alkaneet jo 1947 keväällä. Yhteensä Nynäsiin tuli n. 40 sotasokeaa kurseille. Useat heistä olivat monivammaisia. Näön menetyksen lisäksi oli menetetty käsiä ja sormia. Ollin Toivolla oli vasen käsi ranteen tienoilta poikki. Oikea käsi puo-

lestaan kyynärvarren puolivälistä poikki. Samanlaiset vammat olivat Loimolassa 7.8.1944 haavoittuneella Haarasen Paavolla. Toinen oli tynkä ja toiseen oli tehty Krukenbergin leikkaus. Se tarkoittaa kaksisahaaraiseksi tarttumapihdiksi tehtyä kyynärvarsitynkää. Tällaisessa pihdissä pysyi niin lusikka, työkalu kuin pilliklubikin. Tällainen ”rukkenberi” oli sotavammoja kärsineillä verrattomasti tynkää parempi käsi. Jollain oli tyngän jatkeena kämmen-proteesi.

Hämmästyttävän hyvin he oppivat käsillään ”näkemään” työstettävän esineen muodot ja rakenteen. Käytännöllisiä, vahvoja ja kauniita olivat heidän tuotteensa. Vieläkin on meillä hyvässä kuosisa oleva rottinkituoli ja leipäkori käytössä. Lujaa sokko-laatua.

Ympäristö oli tavattoman kiinnostunut uusista kartanon asukeista. Alkuaikoina väkeä kävi katsomassa ja tutustumassa ehtimiseen. Eräänä viikkona aivan joka ilta oli joku ryhmä vierailulla. Punaisen ristin puolesta tarkastusmatkoilla Nynäsissä kävi rva Wichmann. Hän esitteli joskus poikia vieraille mainiten aina ennen nimeä kunkin sotilasarvon.

Viihdetaiteilijoita vieraili myös usein. Harry Bergström kävi kaksikin kertaa.

Syksyllä 1948 vihkiäisissä, silloinen toinen sosiaaliministeri Tyyne Leivo-Larsson, toi valtiovallan tervehdyksen. Anna Mutanen lausui ”Jo Karjalan kunnailta.” Pianolla säesti Salmassa 1941 sokeutunut Niilo Kiiski. Luonnollisesti vieraita oli Punaisesta rististä ja valtion tapaturmavirastosta sekä eri sidosryhmiä.

Koulutuskeskuksen avajaisissa oli läsnä mm. toinen sosiaali- ja terveystyöministeri Tyyne Leivo-Larsson vas. Kuva SPR

Sokkopoikien työtilat

Majoitus oli päärakennuksessa ja työtilat 200 m päässä entisessä sementtitiileistä tehdyssä viljamakasiinissa. Sinne ylimpään (kolmanteen kerrokseen) johti loiva kävelysilta ylärinteestä itäseinällä. Keskellä työsalia oli n. 1,5 m x 2m liotusallas pajuille. Myös kuorelliset rottingit piti liottaa. Oven vastakkaisella seinällä oli peltikuorinen uuni. Sen oikealla puolella pyöreä ikkuna. Molemmilla sivuseinillä oli myös ikkunat. Taka oikealta johti ovi ja portaat alempiin kerroksiin. Oven takana portaikon yläpäässä oli puhelin. WC:t oli pohjakerroksessa pesutiloihin.

Heti ulko-ovesta oikealla oli Ristolaisen Matin työpaikka. Matti poltti klubi-sikaareja. Me pikkupojat saimme nauttia myös sikarin haikuja, kun keväällä paljastui sikarintumpit hangen alta poimittavaksi polttolasien alle.

Päiväkahvit ja mehut tuotiin tänne verstaalle klo 14 aikoihin. Ruokailuihin klo 12 ja 17 käveltiin päärakennuksen ruokasaliin.

Tässä verstaassa oli aivan oma ominaistuoksunsa. Sen aiheutti pajujen ja rottinkien liotuksen tuoksu, joka on helposti poimittavissa mielen sopukoista vieläkin.

Monet sokkopoijat avioiduttuaan asettuivat asumaan kartanon pihapiiriin ja jatkoivat työtänsä tässä tutussa verstaassa.

Sulo Vesan perhe, nykyisen C rakennuksen pohjoispäässä, oli läpeensä savon kielinen. Se toi mainiota väriä meidän karjalamurteiseen evakkoasujamistoon ja kantaväestön itä-hämäläiseen värittömyyteen. Ikätoverini Jorma sanaili leikkihevosta liikutellessaan: ”Hölökkee, hölökkee heppa.”

Sopeutumista

Hämmästyttävän hyvin sokkopoijat olivat kohtaloonsa sopeutuneet.

Lapsen silmin ja korvin ei ollut minkäänlaista katkeruutta havaittavissa. Eikä myöhemminkään. Pikemminkin he tuntuivat hyvätuulisemmilta kuin tavalliset aikuiset. Tietysti jokainen oli käynyt kipuilunsa ja tuskansa läpi ennen kuin olivat sinuja vammojensa kanssa. Sotaan lähtiessään jokainen oli ollut terve, tullessaan runneltuja ja haavoitettuja.

Juvosen Eskolla eli toivo haavoittumisensa jälkeen: ”Jos edes senverran jäisi näköä, että näkisi auran asettaa saran päässä...” Ei

voinut jatkaa maanviljelijän poika tilanpitoa. Harjojen, korien ja huonekalujen teko sujui sokeanakin. Oman talonsa tunsu hyvin. Remonttia tekemään tullut Pärsisen Martti koki ”huomattavii vaikeuksi” pimeissä kellaritiloissa. Eskon selostaessa kohteen korjaustarpeita. ”Kylhä hää näk, mut mie en näht, enneku löysin valokyttime”, kertoi Martti.

Nämä isänmaan puolustajat olivat luonnollinen osa yhteisöämme. He kuuluivat pihapiiriin ja naapurisiin, olivat omia. Luonnollisesti.

Ensimmäiset rottinkituolit valmistuivat 1953. Kuva SPR

Kurssien alussa oli ohjaajana koko koulutuksen ideoija Erkki Korhonen (seisomassa oikealla). Kuva SPR

Ei ole tarvinnut koskaan tuijotella vammaisia, kädettömiä, sokeita. He ovat kaikki meikäläisiä.

Tietysti me evakkojen lapset – toisen polven evakot – olemme rokotettuja melko isolla ”ryssä on rysiä, vaikka voissa paistais”- neulalla. Sitä omaa sopeutumista on pitänyt kipuilla, kun 15 vuotta Venäjänkauppaa on tullut tehdyksi.

Isän vankka ryssittely helpotti vasta, kun kävin tervehtimässä häntä sairaalassa 90-luvun loppupuolella, asiakkaani, eversti evp. Valery Kuznetsovin kanssa. Jänkääkärin ja ohjus-everstin tapaaminen oli koskettava molempien kannalta.

Enempi varmaankin isän: ”Aatella, että venäläinen eversti kävi vanhaa korpisoturia tervehtimässä.”

Urheilua

Sokkopoijat pitivät kunnostaan huolta monella tavalla. Reilu kymmenvuotias Korhosen Paavo oli kovilla juoksuoppaana toimiessaan. Molemmilla olkapäillä oli sokkopoijan käsi suuntimaa ylläpitäen. Vauhtiohje oli aina sama: juokse niin kovaa kuin jaksat. Kävelyretkiä tehtiin ja hiihtokin sujui valmiita latuja myöten Nynästenlahden jäällä. Ympäristöön hoidettiin kon-

takteja monipuolisesti. Urheilukilpailut oli yksi luonteva tapa hoitaa yhteyttä ja suhteita. Niinpä järjestettiin kisat Myllykylän Pyryä vastaan viisimiehisin joukkuein. Lajit olivat vauhdittomia: pituus, korkeus, kolmiloikka sekä kuula. Kaksi ensimmäistä kertaa olivat sokkopoijat parempia. Sitten tuli uusia kovia nuoria Pyryn joukkueeseen: Lindbergin Rate, Nurmen veljekset Esko ja Matti, Karvosen Albert (Alpi) ja Tommi sekä Leppäsen Veikko. Seuraavat kolme kiinnitystä kiertopalkintoon tulivat Pyrylle, jolle pokaali sitten jäikin.

Myöhemmin tuli mukaan lajeihin vielä linkopallo (täytetty 1,5 – 2 kilon nahkapallo 40 cm nahkahihnan päässä). Siis pehmomoukari.

Omissa keskinäisissä kilpailuissa oli kaksi sarjaa. Ennen vuotta 1919 syntyneet ja nuoremmat. Näin tasoitettiin ikäeroja.

Hyvärisen Eerolla olivat oikean käden sormet kaikki tynkiä. Leipälajeina olivat kuula ja linkopallo. Kuula tuppasi lipsumaan välillä ”yli”. Työntövirettä hän haki lähellä olevilta: ”Pottuile vähän”. Pupelta onnistui tämäkin laji hyvin. Muka-vaahan se on ladella ilkeyksiä joskus oikein luvan perään.

Urheilumieltä tarvittiin jo kilpailumatkalle matkatessa. Mykrän Tauno kävi kerran yksin junalla liittonsa kilpailuissa Kaunialassa. Pientä jännitystä oli kotona, kun ei tiedetty paluuajasta. Kolme kertaa Puppe kävi Myllyojan asemalla vastassa turhaan. Sitten neljännenä isä-Tauno tulikin jo puolimatassa vastaan rottinkikeppi ”skannaten” maantien reunaa. Tuliaisina oli mitali taskussa.

Isänikin saattoi kerran yhden pojista junanvaunuun. Paikka piti olla niin, että WC oli selän takana. No, sitten huussista palatessa mies tuli tallanneeksi vastapäätä istuneen naisen kengän päälle. ”Vois sitä vähän katsoa miten kul-

kee”, tiuskaisi nainen. Eleettömästi sokkopoika muljautti hakaneulan lenkkipäällä lasisilmän kuopastaan ja ojensi naista kohti. ”Rouva on hyvä ja katsoo tällä”. Nolona nainen pyyteli anteeksi.

Joskus tuntui, että huumorin viljelykin oli heillä jonkinlaista urheilua. Omasta puutteellisuudesta osattiin tehdä kevyttä pilaa. ”Eiköhän Pena lähdetä, ennen kuin tulee pimeä”, totesi toinen meillä iltaa istuneista sokkopoista. ”Annas kumie katon”, sanoi sokkopoika ja otti katseltavan esineen käteensä.

Aina ei ”katselu” auttanut. Hajuaistiin turvautuminen olisi ehkä hyvinkin erottanut kenkälankkiputkilon hammastahnasta. Yhtäkaikki - nauru maittoi lankkia suussa ja erityisesti kavereilla oli hauskaa.

Mykrän Tauno puolestaan heräsi panemaan ”harmaata salvaa” aamuyöllä kuopuksensa takapuoleen kihomatojen temmeltäessä. Oikean salvan virkaa pyrki hoitamaan partavahto. Ehkä tässäkin tapauksessa hajuaistista olisi ollut apua. Mutta Tauno olikin menettänyt hajuaistinsakin yhdessä näön kanssa.

Henkistä vireyttä

Paitsi fyysistä kuntoa, joka oli vastaavan ikäiseen keskivertoväestöön verrattuna parempi, harrastettiin myös henkistä treenausta. Itse asiassa hyvä fyysinen kunto on antanut pohjan sokkopoikien harvinaisen hyvälle henkiselle vireydelle. Kerran 1960-luvun alussa jouduin keskelle tuimaa tietokilpailuvisaa, jota käytiin rantasauunan löylyissä. Menossa oli planeetat. Minua onnisti, sillä olin juuri koulussa tullut opetelleeksi planeettojen nimet ja keskinäisen järjestyksen. Saunan kosteassa lämmössä laulukin irtosi hyvin. Paljon erilaisia lauluja pojat osasivatkin.

Vahva lauluharrastuneisuus tuotti Sotasokeiden Mieskuoron 60-luvulla. Kuoro teki ainakin yhden esiintymismatkan ulkomaille, Ruotsiin. Levytyksiä on parin levyllisen verran. Iltahuutojen myötä kokoonpanot pienenivät kvartetiksi ja duetoksi.

Hyvärisen Eero lauloi ykkös-bassoa myös Heinolan mieskuorossa. Vain muutamaa päivää ennen

kuolemaansa Eero suoritti vaativan Mieskuoroliiton taitomerkin. Se lähetettiin Lea rouvan pyynnöstä Heinolan mieskuorolle (numerolla 1). Liekö vielä tallessa?

Eero oli vielä nuori rippikouluikäinen kun vammautui sotatoukkualueella Punnusjärvellä kesällä 1943. Hän oli katsellut miten sotilaat kalastivat räjähteillä. Kaverinsa kanssa hän teki samanlaisen paketin kuin oli nähnyt sotilaidenkin tekevän. Tietämättömyytään pojat käyttivät räjähtävää sytytyslankkaa. Tietysti panos räjähti käsiin. Seurauksena näön menetys ja oikean käden sormien lyhentäminen.

Kuntokurssit

Loma- ja virkistystoiminnan järjestäminen on ollut alusta lähtien Sotasokeat ry:n toiminnassa tärkeää. Jokakesäisille kuntokursseille on osallistunut aktiivisesti väkeä. Nyt kesällä 2009 oli vielä kuusi osallistujaa. Kaikenkaikkiaan rintamalla olleita sokkopoikia on nyt v. 2010 jäljellä 13, joista puolet on

laitoshoidossa. Muita - sotatoimi-alueella sokeutuneita - on elossa viisi.

Myllykylän Martat ovat uskollisesti järjestäneet näille kesien kuntokursseille illanvieton tarjoi- luineen ja ohjelmineen. Runojen ystävä, Esko Juvonen pyysi minut lukuisia kertoja mukaan näihin iltoihin 80- ja 90-luvuilla. Lausu- jalle tuskin on kiitollisempaa yleis- öä kuin nämä sokkopoijat. Monet heistä vanhoja tuttuja. Nynäsissä kurssit käyneet tunsivat tietysti isäni hyvin, joten 'asetuin kartalle' myös heille, jotka ei aiemmin ol- leet tuttuja.

Kuntoiluhalli

Kuntokurssien sisältö monipuolistui, kun rannan tuntumaan valmistui kuntohalli v. 1965. Näkövammaisille tasapainoistien kehittäminen on äärimmäisen tärkeää. Siksi kuntoutuksessa on kiinnitetty koko ajan erikoista huomiota tasapainoistia kehittäviin harjoituksiin, myös sellaisiin, joita voidaan jatkaa kotona.

Harjannostajaisissa oli mukana myös Sotasokeat ry:n puheenjohtaja Markus Palokangas. Pois lähties- sä Palokangas kääntyi n. 50 metrin päässä talosta ja tokaisi: ”Kuulkaas muurari Nylander, kun minä katse- len tuota savupiippua, niin se näyt- tää olevan hieman kallellaan”. Siitä- kös Soini tunsu ammattilypeytensä loukatuksi ja oli niin tohkeissaan omien juhla juomien vaikutuksesta, ettei heti muistanut majurin näön menetystä jo 1944 Viipurinlahdel- la. Niin luontevaa oli sokkopoikien herjan heitto, että tässäkin näkevä meni vipuun. Naurua houkuteltiin tässä veljesporukassa ilmoille mo- nella tavalla.

Aika velikultia.

Erkki Heiskanen

Sokkopojat Nynäsissä

Sotasokeiden koulutus-, työkeskus- ja virkistystoimintaa Heinolassa vuodesta 1948

Näyttely Heinolan kaupunginmuseossa Kauppakatu 14 1.2.–11.3.2018

Näyttely kertoo SPR:n työ- ja kurssikeskuksesta sotasokeille Heinolassa vuosina 1948-59 ja sen jälkeisistä vuosista.

Suomen Punainen Risti avasi 24.10. 1948 sotasokeiden työ- ja kurssikeskuksen sotilassuku Ramsayn aikaisemmin omistamassa Nynäsin kartanossa. Kurseilla koulutettiin sodassa sokeutuneita uusiin ammatteihin. Kartanossa asui avajaisten aikoihin 22 sotasokeaa. He olivat sotainvalideja ja useimmiten myös monivammaisia. Kurseilla opetettiin pääasiassa käsitöitä, esimerkiksi harja-, paju- ja rottinkitöitä. Myös kutomakursseja pidettiin. Yhteensä kurseille osallistui noin 40 sotasokeaa. Kurssit jatkuivat aina 1950-luvun lopulle asti. Vanhassa talossa syntyneitä veljespiiriä on luonnehdittu ainutlaatuiseksi, jossa jokainen tuki toistaan. He jatkoivat kokoontumisiaan kartanossa vielä työtoiminnan päättymisen jälkeen kuntoleireillä ja virkistyslomilla. Sotasokeiden suhteet ympäristöönsä olivat lämpimät. Osa meni naimisiin ja asettui pysyvästi asumaan kartanon lähelle. Sotasokeat ry ja SPR tekivät vuonna 1960 uuden sopimuksen, jonka mukaan SPR luovutti sotasokeiden loma- ja virkistyskäyttöön kartanon pihapiirin muut rakennukset. Ne oli muutettu majoitus- ja ruokailutiloiksi. Päärakennus jäi SPR:n käyttöön. Ilmiö on jäänyt elämään monina tarinoina ja esineinä. Monet yksityiset henkilöt ovat lainanneet käsityönä valmistettuja huonekalujaan ja käyttöesineitä näyttelyyn. Näyttelyyn on saatu aineistoa myös SPR:lta, Sotainvalidien Veljesliitolta, ja Sotasokeat ry:ltä.

Näyttely kertoo Heinolassa kouluttautuneiden sotasokeiden tarinoita. Lisäksi näyttelyssä käydään läpi sotasokeiden työ- ja kurssikeskuksen toiminta 1940-luvun lopulta 50-luvulle käsityöesineiden, työvälineiden ja valokuvien kautta. Lisäksi esitellään sotasokeiden virkistystoimintaa Nynäsissä.

Näyttelyn esineisiin saa koskea ja näyttelytekstit ovat myös pistekirjoitusversiona.

Kadonnutta Heinolaa-näyttelysarja on käynnistetty yhteistyössä Heinola-Seuran kanssa.

Museo ottaa vastaan tai taltioi mielellään myös muistitietoa aihepiiristä koko näyttelyn ajan.

Museo on avoin näyttelyn aikana ti, to-su klo 11-16 ja ke klo 11-18.

Lisätiedot ja kuvatiedustelut:

Sirpa Juuti, amanuenssi, Heinolan museot 050 322 1179, sirpa.juuti@heinola.fi

Erkki Heiskanen, näyttelyn tuottaja 0400 496983

Museon aukiolot: www.heinola.fi/museoiden-nayttelyt-ja-tapahtumat

Erkki Heiskanen
Karjalankatu 12
18100 Heinola
tel. +358400496983

Hamina Tattoo

Piiri on varannut **50 lippua lauantain 4.8.2018 iltanäytökseen**, joka alkaa klo 21.00. Matkaan lähdemme 50 hengen linja-autolla, jonka Päijät-Hämeen Reservipiiri maksaa. 50 euron hintaiset liput on lähtijöiden maksettava itse.

Linja-auto lähtee Sysmästä hyvissä ajoin ja kiertää tarpeellisen määrän pysäkkejä, jotta lähtijöillä olisi helpot liityntäkydyt. Tarkempi reitti ja aikataulu ilmoitetaan kun mukaan ilmoittautuneet ovat tiedossa.

Liput ovat meille varattuna 15.3. saakka, joten jälki-ilmoittautuminen tähän kyytiin ei ole mahdollista. Lippuja on varsin hankala enää saada, joten käytä tämä tilaisuus hyväksesi.

Sitovat ilmoittautumiset 14.3. mennessä Marko Patrakalle: markopatrakka@phnet.fi. Toimi nopeasti ja ota puoliso tai ystäväsi mukaan! Sana kiertämään ja kerätään linja-auto täyteen hienolle elämysmatkalle kokemaan Hamina Tattooon upea tunnelma!

Päijät-Hämeen Reservipiirin ilma-ase mestaruuskilpailu 2018

tulokset Lahti 3.2.2018

Ilmapistooli

Matti Selonen	Lahti	372	(60)
Timo Paalanen	Asikkala	368 X/8	(50)
Tuomo Lindeberg	Asikkala	368 X/3	(50)
Olavi Aarnio	Lahti	363	(70)
Sakari Paasonen	Hollola	357	(80)
Juha Leskinen	Asikkala	355	(70)
Jukka Kontra	Padasjoki	349	(60)
Tapani Kuisma	Orimattila	345	(60)
Hannu Jauhiainen	Sysmä	342	(60)
Tapani Purolinna	Lahti	340 X/5	(70)
Eino Korhonen	Heinola	340 X/3	(75)
Esko Marttila	Nastola	337	(80)
Pentti Karhinen	Heinola	330	(50)
Keijo Vilander	Orimattila	329	(60)
Esa Salonen	Heinola	322	(70)
Erkki Häkkinen	Lahti	321	(70)
Teppo Hulkkonen	Lahti	315	(70)
Olli-Pekka Laajoki	Lahti	307	(50)
Kalle Tommo	Asikkala	300	(75)

Ilmakivääri

Eero Tähkänen	Heinola	312	(60)
Martti Tähkänen	Heinola	307	(60)
Kalle Tommo	Asikkala	266	(75)

Tärkeitä sivuja

www.phreservi.fi

Reserviupseeriliitto

www.rul.fi

Reserviläisliitto

www.reservilaisliitto.fi

Reserviläisurheiluliitto

www.resul.fi

Maanpuolustuskoulutusyhdistys

www.mpk.fi

Puolustusvoimat

www.mil.fi

MP-myymäälä:

www.maanpuolustusyhtio.fi

Kilpailutulokset

Tämä Ilves-tiedote ilmestyy kuudesti vuodessa, joten kilpailutulokset julkaistaan jatkossa lisäksi piirin nettisivuilla, osoitteessa phreservi.fi/kilpailutulokset.

Tällöin ne ovat melko tuoreeltaan luettavissa, eikä tarvitse odotella Ilveksen tuloa. Toki kansallisten ja kansainvälisten kilpailutapahtumien tuloksia otetaan edelleen myös Ilveksen sivuille, samoin kuvia tapahtumista. Tulokset pyydetään toimittamaan nettivastaava Miikka Hurmalaiselle, miikka.hurmalainen@phreservi.fi

